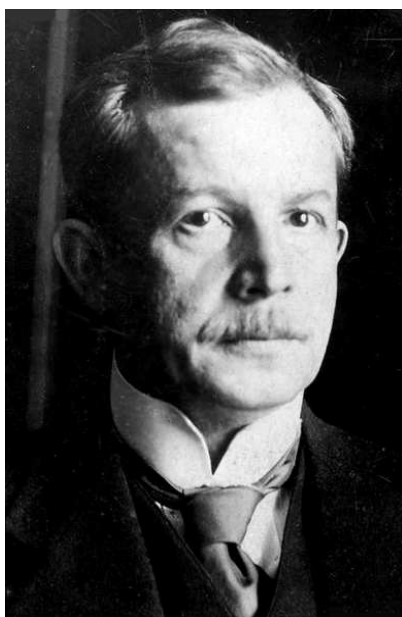

WOJCIECH KORFANTY – PRZYWÓDCA ŚLĄZAKÓW I WYBITNY CHRZEŚCIJAŃSKI DEMOKRATA

Wojciech Korfanty 1925 r.

Wojciech Korfanty urodzony jako **Adalbert Korfanty** 20 kwietnia 1873 roku w osadzie Sadowa (obecnie Siemianowice Śląskie),

Tablica pamiątkowa ku czci Wojciecha Korfantego w kościele p.w. św. Krzyża w Siemianowicach Śląskich

zmarł 17 sierpnia 1939 roku w Warszawie – polski przywódca narodowy Górnego Śląska związany z Chrześcijańską Demokracją. Urodził się w rodzinie Karoliny z domu Klecha i Józefa, górnika kopalni *Fanny*. W 1879 rozpoczął naukę w szkole ludowej w Siemianowicach, następnie, od 1885, uczęszczał do katowickiego Gimnazjum Królewskiego (w budynku obecnie mieści się Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej – Curie), gdzie poznał Konstantego Wolnego. W szkole tej założył tajne kółko, którego celem było szerzenie kultury polskiej i znajomości literatury. Nawiązał kontakty z działaczami z Wielkopolski. Brał udział w propolskich zebraniach. Negatywnie wyrażał się o Bismarcku, za

co został relegowany 14 sierpnia 1895 z klasy maturalnej. Szkołę średnią ukończył w grudniu 1895, po interwencji Józefa Kościelskiego, posła do Reichstagu z Wielkopolski, jako ekstern i jeszcze w tym samym roku rozpoczął studia na politechnice w Charlottenburgu.

Tablica pamiątkowa w murach Uniwersytetu Wrocławskiego

Jesienią 1896 przeniósł się na Królewski Uniwersytet we Wrocławiu (*Königliche Universität zu Breslau*). Mieszkał w pokoju wynajętym przy *Ottostraße* 19 (dziś ul. Kazimierza Jagiellończyka), studiował na Wydziale Filozoficznym i zaliczył dwa semestry roku akademickiego 1896/1897. Przerwał studia na dwa lata, podczas których jako korepetytor u litewskiego arystokraty Witolda Jundziłły zarobił pieniądze na dalsze studia. Podjął studia na tym samym wydziale, miał m.in. zajęcia z ekonomii politycznej u profesora Wernera Sombarta, z którym utrzymywał kontakty jeszcze przez wiele lat. Mieszkał w tym czasie w pensjonacie przy *Neue Junkerstrasse* 5c, (ul. Jana Kilińskiego). W maju 1901 przeniósł się na ostatni semestr do Berlina, gdzie w sierpniu zakończył studia.

Działalność polityczna

W latach 1901–1908 był członkiem Ligi Narodowej, w ramach której współpracował z Romanem Dmowskim. Od 1901 był redaktorem naczelnym *Górnoślązaka*. W 1902 przebywał w więzieniu we Wronkach za publikację artykułów pt. *Do Niemców* i *Do moich braci Górnoślązaków*. W latach 1903–1912 i 1918 poseł do Reichstagu oraz

pruskiego Landtagu (1903–1918), gdzie przystąpił do Koła Polskiego, podczas gdy śląscy Polacy przystępowali do tej pory do klubu parlamentarnego Niemieckiej Partii Centrum. W 1905 Korfanty zainicjował w Katowicach wydawanie organu prasowego górnośląskiej endecji p.t. "Polak", którego był redaktorem naczelnym oraz właścicielem. Pismo wychodziło trzy razy w tygodniu.

W czerwcu 1918 wygrał wybory uzupełniające do Reichstagu niemal dwukrotną przewagą. Konkurując z Benno Nehlertem, zyskał nawet poparcie Niemców, mimo że opowiadał się za oderwaniem od Cesarstwa Niemieckiego Śląska, Wielkopolski i części Pomorza. 25 października 1918 wystąpił w Reichstagu z głośnym żądaniem przyłączenia do państwa polskiego wszystkich ziem polskich zaboru pruskiego oraz Górnego Śląska. 24 maja 1909 zawiązało się w Poznaniu Polskie Towarzystwo Demokratyczne, którego celem miało być zespolenie żywiołów demokratycznych ku obronie bytu narodowego oraz pracy nad rozwojem żywiołu polskiego w Rzeszy niemieckiej. Do rady głównej weszli z Poznania m.in.: Antoni Chłapowski, Bernard Chrzanowski, Jan Zabłocki, ze Śląska poseł Wojciech Korfanty, a z wychodźstwa Stanisław Kochowicz. W latach 1918–1919 był członkiem Naczelnej Rady Ludowej stanowiącej rząd Wielkopolski podczas powstania wielkopolskiego.

W 1920 był Polskim Komisarzem Plebiscytowym na Górnym Śląsku. Wielokrotnie występował publicznie na wiecach, agitując za Polską. W jednym ze swoich wystąpień rzekomo obiecał każdemu rolnikowi krowę za oddanie głosu za Polską. Od tego wydarzenia sprawa zyskała nazwę "krowy Korfantego". Po niekorzystnej dla Polaków interpretacji wyników plebiscytu, przeprowadzonego zresztą w atmosferze wzajemnego zastraszenia, terroru oraz obustronnej manipulacji (np. po stronie niemieckiej sprowadzenie 180 000 wyborców niezwiązanych bezpośrednio ze Śląskiem), proklamował i stanął na czele III powstania śląskiego. W tym momencie pojawiają się pierwsze poważniejsze kontrowersje związane z jego osobą. Albowiem Korfanty nie wierzył w szanse powodzenia powstania, widząc w nim jedynie zbrojną manifestację ludu górnośląskiego, która miała polegać na zwróceniu uwagi Komisji Międzysojuszniczej mającej dokonać podziału terenu plebiscytowego między Polskę a Niemcy. Dlatego też zarządził wstrzymanie walk jeszcze w czasie, gdy inicjatywa na froncie należała do Polaków. obrońcy Korfantego wskazują, że Polacy mieli przewagę w starciach z nacjonalistycznymi bojówkami, ale nie mieliby żadnych szans z regularną armią niemiecką, zaś ostateczną decyzję w sprawie Śląska i tak podjęła Komisja Międzysojusznicza niezależnie od wyniku walk, które mogły stanowić jedynie posiłkowy argument. Jednak utrata inicjatywy powstańców na froncie nastąpiła dopiero po decyzjach dyktatora. W lipcu 1921 opuścił Śląsk, desygnując na stanowisko swego następcy Józefa Rymera, który wkrótce został przewodniczącym Naczelnej Rady Ludowej na Górnym Śląsku.

Pomnik Wojciecha Korfantego w Katowicach

W odrodzonej Polsce w latach 1922–1930 sprawował mandat posła na Sejm I i II kadencji. Związany był z Chrześcijańską Demokracją (ChD). W obliczu niepowodzenia misji stworzenia gabinetu Artura Śliwińskiego, 14 lipca 1922 został desygnowany przez Komisję Główną Sejmu RP na premiera rządu. Jednak wobec protestu swojego przeciwnika, naczelnika państwa Józefa Piłsudskiego i groźby przeprowadzenia strajku generalnego przez PPS, nie rozpoczął formowania rządu, a 29 lipca komisja wycofała jego desygnację.

Od października do grudnia 1923 był wicepremierem w rządzie Wincentego Witosa i jego doradcą z ramienia ChD. Od 1924 wydawał dzienniki "Rzeczpospolita" i "Polonia".

Ostatnie lata

W 1930 aresztowany i wraz z posłami Centrolewu osadzony w twierdzy brzeskiej, jednak z samego procesu brzeskiego został wyłączony. Po uwolnieniu powrócił na Górny Śląsk, gdzie jednak jako polityczny przeciwnik wojewody Michała Grażewskiego był stale zagrożony następnym aresztowaniem. Zasiadał w Sejmie Śląskim oraz Senacie RP III kadencji.

Wiosną 1935 w obawie przed represjami udał się na emigrację do Pragi w Czechosłowacji. Do kraju nie mógł wrócić nawet w 1938 na pogrzeb swego syna Witolda, gdyż rząd premiera Sławoja Składkowskiego odmówił wydania mu listu żelaznego.

Tablica pamiątkowa w Pradze

Po aneksji Czechosłowacji wyjechał przez Niemcy do Francji. Pod patronatem Ignacego Paderewskiego wraz z gen. Władysławem Sikorskim, gen. Józefem Hallerem i Wincentym Witosem był założycielem Frontu Morges, a później organizatorem i prezesem Stronnictwa Pracy (połączenie Chadecji i Narodowej Partii Robotniczej). W kwietniu 1939 po wypowiedzeniu przez III Rzeszę układu o nieagresji i niestosowaniu przemocy, powrócił do Polski, jednak mimo chęci walki z Niemcami został aresztowany i osadzony na Pawiaku. Pomimo protestów opinii publicznej spędził tam prawie 3 miesiące. Ciężko chory, zwolniony został 20 lipca 1939. Zmarł 17 sierpnia 1939 roku. Pogrzeb Korfantego, na który przybyło ok. 5 tys. ludzi, stał się wyrazem poparcia dla prowadzonej przez niego polityki. Grób znajduje się na Cmentarzu przy ul. Francuskiej w Katowicach.

OPRACOWANIE WŁASNE: RYSZARD JAŚKOWSKI

WYKORZYSTANO: WIKIPEDIA